

GABRIELA
ADAMEȘTEANU

Provizorat

roman

Ediția a V-a cu modificări

POLIROM
2020

Cuprins

Partea întâi

L'Air du Temps

Capitolul 1.	Lângă lacul cu pescari.....	9
Capitolul 2.	Petrecheri cu dans.....	28
Capitolul 3.	Generația norocoasă	48
Capitolul 4.	Avertismentul.....	66
Capitolul 5.	Coincidențe	82

Partea a doua

Dosare de familie

Capitolul 6.	Tară mișcătoare și neașezată.....	101
Capitolul 7.	Ne vom întoarce într-o zi... ..	115
Capitolul 8.	Dileme	131
Capitolul 9.	Binele cu sila.....	147
Capitolul 10.	Rădăcinile unei boli cronice.....	166

Partea a treia

Anii tehnocraților

Capitolul 11.	Război pentru stagieri	187
Capitolul 12.	Anii de ucenicie ai unui tehnocrat.....	205
Capitolul 13.	Weekenduri cu mama	224
Capitolul 14.	Testul	243

Capitolul 15. Pașapoarte pentru Vest	259
Capitolul 16. Strategiile unui tehnocrat.....	277

Partea a patra

Era activiștilor de Partid s-a întors

Capitolul 17. Vară indiană	291
Capitolul 18. Roluri.....	304
Capitolul 19. Minciuna prin omisiune.....	320
Capitolul 20. Moartea anunțată a Elefantului....	336

Partea a cincea

Ziua cea mai lungă

Capitolul 21. Depresii	353
Capitolul 22. Jurnalul Letiției	364
Capitolul 23. Fiecare cu morala lui	376
Capitolul 24. Petrecere de adio	387
Capitolul 25. Accidentul.....	405
<i>Personajele</i>	429

Perseverenta Nelly se gândise să apeleze la celălalt văr, fostul Corneluș Iovănescu, devenit cuviosul Sofronie, dar a trebuit să renunțe când și-a dat seama că nici el nu se afla într-un moment bun. Tocmai era *beștelit* la radio Europa Liberă că a fost silit să se întoarcă din Germania, iar biserica pe care statul român ateu vrea s-o recupereze a rămas tot în mâna preotului emigrației.

Campania din presa exilului se scursesese în presa germană, murdării, ce murdării, își flutura nervos preacuviosul unchi sutana neagră printre straturile de stânjene și bujori din curtea îngrijită a mănăstirii. Cât au stat în chille, nu l-a povestit nimic lui Sorin despre străinătate decât că a fost greu, foarte greu, dar Cel de Sus m-a întărit să rezist, făcuse nervos un semn din cap, ai răbdare, despre asta vorbim afară!

— Fac și ăia dosare, la fel ca ăștia de aici, dar sunt și mai înveninați și mai săraci cu duhul! îi șoptise când se plimbaseră între biserică și clopotniță.

Sorin avea să priceapă tăcerea Preacuviosului Sofronie doar atunci când, peste câțiva ani, la instructajul dinaintea primei lui plecări în Germania, căpitanul de Securitate Vistig o să-i arate o revistă de demascări, evident făcută pentru *emigrația dușmănoasă*. Sub un titlu enorm, *Securitatea și-a dat mâna cu Legiunea ca să infiltreze exilul*, era reprodusă o fotografie mărită, în care un adolescent blond, care semăna mai mult cu el însuși decât cu cuviosul Sofronie cel de azi, mărșăluia alături de alții la fel ca el, cu centiroane puse peste o cămașă stearsă, de presupus verde.

— Unchiul tău a avut ghinionul să fie fișat de Siguranța burgheză, care le-a făcut dosare la

toți legionarii. Ele au ajuns la Securitatea noastră. Au mai fost și alte fețe bisericesti respinse de exilul isteric, puțini reușesc să aibă relații bune în cuibul de viespi al emigrației, a spus, enigmatic, căpitanul Vistig.

Sorin n-a pus nicio întrebare, Nelly îl învățase că nu e bine să scormonești rahatul din dosare.

*

Uneori, când prinde un scaun liber, Sorin rămâne cu ceafa rezemată de spătar și privește, profilate pe cer, zidurile, casele pe lângă care trece autobuzul ticsit. Îl inundă atunci un sentiment de favorizat al sortii, o senzație pe care o va pierde instantaneu când va intra în Clădire. La fiecare oprire, vacarmul crește în jur, pentru că și înghesuiala crește. Cineva ridică o servietă încărcată pe deasupra capetelor celorlalți și-l lovește cu ea peste ureche, alții stau curbați peste scaune, femeile prevăzătoare își apără sacoșele pline, vârâte între genunchi, s-au sculat cu o oră înalntea familiei și și-au făcut deja plata. Se ghemuiește și el ca să se ferească de coatele ascuțite care îi intră în umăr, certuri izbucnesc continuu, taxatoarea țipă și ea, o ură surdă mocnește în glasurile ascuțite ale femeilor, în injurăturile bărbaților.

Dar cei 22 de ani ai lui îl fac pe Sorin să-i privească detașat, din afară. Uneori chiar zâmbeste, având impresia unui dialog cu cineva care, ca și el, aparține altei lumi și a nimerit aici doar întâmplător. Întâmplător și provizoriu.

Ulte-l, își spune, cum motăle cu ochii umflați de somn, cu privirea apatică pironită pe afișul pătat de muște al programului de la Operă de acum șase luni. De-o viață întreagă se scoală mereu la această oră și privesc prin aceleași geamuri nespălate aceleași case pe lângă care

autobuzul va mai trece ani de zile de acum înainte.

Îi măsoară cu atât mai multă răbdare cu cât e sigur că nu va rămâne mult timp între ei, va găsi curând soluția să se instaleze în altceva, ceva definitiv, așa cum a reușit să se instaleze și în acest scaun.

Marginea cerului se livește de roșu, negrul aerului se tot diluează și, cu fiecare stație, înaintează spre ziuă, de fapt. Acum merg printr-o lumină roz-cenușie, care învie casele și dă fețelor un luciu plin de speranță. Dintr-odată i se pare atrăgător să meargă înspre serviciu și se gândește cu plăcere la cafeaua caldă, la hârtiile care-l așteaptă în sertar, la biroul forfotind de lume.

*

Și iată-l, în sfârșit, pe el, încă anonim, pierdut în șirul celor care gonesc după condică. Un lungan cu toracele îngust, mândru de cămașa lui de nailon, cumpărată cu două sute de lei din pachet, mândru de semnul nevăzut care, el simte asta, în timp ce trage în piept aerul viu, cu miros de rouă și de iarbă cosită, îl ocrotește pașii și l-a destinat mersului tot înainte! Lozinca pe care o striga el, ca șef de unitate, atunci când primea, dimineața, raportul detașamentelor de pionieri.

Aerul auriu al dimineții poleiește zidurile umbrite și mașinile care alunecă foșnit, iar el înaintează, strângându-și umerii osoși, intimidat de sporovăiala grupurilor de fete, când ajunge în dreptul lor, își lutește pașii.

Vara dă totdeauna un aer de vacanță aglomerării omenesti în haine subțiri din stația autobuzului. În patruleterele cu pereți de ciment, iarba, cu vârfurile argintii, lungi, se răstoarnă de greutate și-și trimite mirosul umed, mustind

de căldură. Târâie ascunși primii greieri, iar aerul plin, profilat pe cerul cald, îmbujorat de soare, este încărcat de zumzetul țiuitor al lăstunilor. Stegulețe mici, triunghiulare au rămas agățate de sârmele de telegraf, de la vizitele Tovarășului.

*

Chiar în prima săptămână după angajare, a fost și Sorin, împreună cu toți stagiarii, la aeroportul Băneasa, să-l aștepte. Ei, cei aduși să-l aplaude, erau afară, iar în clădirea aeroportului, cu fețele lipite de geamurile de sticlă, pasageri necunoscuți își așteptau avionul.

— Străinii! Deși sunt după geam, ei sunt liberi, iar noi, deși suntem în aer liber... i-a șoptit Relu Morar.

Dar, când Sorin a întors capul spre el, șeful de secție, Aurelian Morar, s-a grăbit să adauge:

— Rău cu rău, dar mai rău fără rău! O fi El agramat, dar măcar ne apăra de ruși! Când au intrat în Cehoslovacia, ai văzut cum le-a zis-o!

Nu era nicio prefăcătorie în ochii acestui bărbat uscățiv, fără vârstă, un funcționar bine văzut, un favorit al Eleonorei, așa cum spera să devină și el, al cărui chip s-a luminat deodată. Tălăzuirea surdă a mulțimii, uralele, a venit Tovarășul, și vom scăpa în curând și noi! Un omuleț cu o scrumbe invellită într-un jurnal sub braț, cu obrazii nerași, agita o creangă ofilită, strigând, cu ochii nebuni: Ceaușescu! Ceaușescu! Mașinile de securiști au plecat primele, goale, să asigure traseul. Au plecat și dansatoarele, femei în costume naționale, cu ochii fardați apăsat cu albastru, cu picioare strâmbe de la vechiul rahitism al copilăriei subalimentate, vârâte direct, fără ciorapi, în pantofii tari, de o sută cincisprezece lei, sporovăind, mulțumite.

Sorin, fiul lui Virgil Olaru, a fost singurul care s-a întors în Clădire să semneze condica de plecare.

*

Dar iată și spectacolul care-l fascinează dimineata. Când Volga neagră alunecă pe alee, șirul de oameni își încetinește pașii. Câțiva aventurieri se fofilează înspre sala de club, ferindu-se să se uite și sperând că, dacă ei nu văd, nici nu vor fi văzuți. Volga a oprit în fața scârilor, porțile se deschid, ies costume făcute pe măsură, cu manșete imaculate și butoni cumpărați în deplasările de serviciu la Moscova, Varșovia, Praga. O rumoare lină, glasuri respectuoase. Eleonora Oprea și Titus Marga, directoarea cu delegație și adjunctul ei, pe care și-mai-marele director al-Centralei a binevoit să-i ia cu mașina din fața propriei locuințe, își zâmbesc, așteptându-l să coboare.

Pe chipul Eleonorei și al lui Titus Sorin nu descifrează niciun semn al relației pasionate despre care vuieste Clădirea.

Dar ochiul lui Sorin, tânăr și lacom, își ascute mereu privirea. Simte asta în fiecare dimineată, când străbate aerul răcoros, auriu al aleii și soarele conturează muchiile roșii ale Clădirii pe cerul translucid, albastrui-verde. El poate să ajungă oricine, poate orice să facă; trebuie doar să aleagă.

*

N-are oglindă nici în camera lui, închiriată într-o mansardă, nici în WC-ul de lângă ea. Așteaptă, politicoș, să iasă din lift femeii cu câțiva ani înainte de pensie, care se pierd în penumbra culoarelor. Șchiopătând din cauza depunerilor

calcaroase la călcâie și legănându-și fesele flasce, vorbesc despre copii, soți, despre animalele casei.

Iese și el ultimul, ca un căpitan de vas avariatic, aranjându-și din mers părul, hainele. Să fie văzut în timp ce se privește în oglinda din capătul culoarului i se pare mai jenant decât să fie prins că răsfoiește pe furiș *Playboy*-ul vechi, chipurile uitat pe biroul lui, o cursă, de fapt, a celorlalți ca să vadă reacția *fecioarei*. O mulțime secretă îi pulsează plăcut în mâinile nerăbdătoare când deschide, primul, ușa, geamurile de la birou. Are încă prea puțin de lucru pentru marea lui energie, are și prea puține relații, cu atât mai grijuliu trebuie să le cultive. Scoate dosarele și pune ibricul plin pe reșou. Când vor găsi biroul inundat de mirosul domestic al cafelei, colegii au să-l răsplătească doar cu glumele lor neiertătoare.

*

Azvârle câte o întrebare în discuție, ca să fie scuzat că el lucrează deja, în timp ce ceilalți își iau unul altuia vorba din gură.

Domnul Hariton începe un *banc de la Radio Erevan*:

— Întrebare: la noi la serviciu un coleg a fost dat afară pentru că întârzia totdeauna. Motivul: sabota producția. Un altul a fost dat afară pentru că venea totdeauna mai devreme. Motivul: spionajul economic.

— Țsta e Sorin Olaru!

Tipete, râsete, râde și domnul Hariton, dezvelindu-și gingiile învinețite sub o coroană veche. Sorin a roșit și respiră ușurat când se trece la bârfe, să fi informat e la fel de important ca și să respecti programul.

Nu confundă istoriile, deși sunt asemănătoare: iar un amor secret, iar un șef răzbunător,